

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Tidl. ref.

Vår ref.
2009/02352-3/FD II 5/MAN

Dato

HØRINGSNOTAT VEDRØRENDE UTKAST TIL NY FORSKRIFT OM MILITÆR LUFTFARTSMYNDIGHET

1. Bakgrunn

Forsvaret har gjennomgått store organisatoriske endringer de senere år. På denne bakgrunn har det vært nedsatt en arbeidsgruppe som har sett nærmere på den militære luftfartsmyndigheten. Andre del av lov om luftfart av 11.juni 1993 nr 101 regulerer militær luftfart og annen statsluftfart med offentligrettslige formål. Det er med hjemmel i denne del utferdiget en forskrift av 6.april 1962 nr 05 om bestemmelser til gjennomføring av luftfartsloven. Forskriften gir FD og Sjefen for Luftforsvaret fullmakt til å utstede nærmere regler på visse områder innen militær luftfart.

Arbeidsgruppen har identifisert et behov for å revidere forskriften av 6.april 1962 blant annet med tanke på å klargjøre hvilken militær funksjon som trer inn ved siden av den sivile luftfartsmyndigheten da det i dagens organisasjon ikke er noen stilling som benevnes som Sjef for Luftforsvaret. Funksjonen som tidligere var tillagt denne stillingen er nå delt mellom Generalinspektøren for Luftforsvaret (GIL), Sjef Joint Air Operation Center (JAOC) og Sjef Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO).

I tillegg er det et generelt behov for å bringe forskriften i samsvar med eksisterende militær organisasjon.

2. Hovedpunktene i forslaget

De viktigste endringene i forslaget til ny forskrift i forhold til gjeldende rett er først og fremst at Forsvarssjefen gjøres til militær luftfartsmyndighet. Forsvarssjefen kan delegerer denne myndigheten.

Postadresse
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

Kontoradresse
Glacisgata 1
Org.nr. 972 417 823

Avdeling for sikkerhetspolitikk
Telefon 23 09 62 10
Telefaks 23 09 62 05

Saksbehandler
Mari Nordmo
Telefon 23096267

I tillegg foreslås at myndighet som tidligere var delegert til Forsvarsdepartementet, luftfartsloven §§ 17-7, 17-8 samt §§ 7-3,7-4 og 9-1, i ny forskrift delegeres til militær luftfartsmyndighet.

I motsetning til gjeldende forskrift presiserer vedlagte forslag at det omfatter militære ubemannede luftfartøyer (UAV) i norsk territorium.

3. Kommentarer til de enkelte paragrafer i forslaget til forskrift

Til § 1

Forsvarssjefen (FSJ) foreslås som militær luftfartsmyndighet. I dagens forskrift tilligger denne funksjonen som nevnt, Sjef for Luftforsvaret. Begrunnelsen for at FSJ er valgt til militær luftfartsmyndighet er sammensatt. For det første må man se på hva som ligger i det å være luftfartsmyndighet. I stor grad dreier det seg om å delta i prosessen for hvordan en bestemt type materiell skal forvaltes. Det dreier seg ikke bare om materiell for Luftforsvaret, men Forsvaret generelt.

Luftfartsmyndigheten skal også fastsette krav til personell som skal bemanne luftfartøyer. I tillegg er det knyttet operative forhold til oppgaven som luftfartsmyndighet. Instans som luftfartsmyndighet spenner derfor over et vidt område.

Når FSJ gjøres til luftfartsmyndighet er bakgrunnen at man ønsker et felles punkt som har instruksjons- og kommandomyndighet over instanser som er viktige bidragsyttere for å kunne utføre den pålagte funksjonen tilfredsstillende. Det skal imidlertid nevnes at FSJ kan delegere sin myndighet, til for eksempel Generalinspektøren for Luftforsvaret (GIL), etter alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

Det skal også nevnes at i forskrift til skipssikkerhetsloven av 16. februar 2007 nr. 9 (forskrift av 29. juni 2007 nr 819 om unntak fra skipssikkerhetsloven) er rollen og ansvaret som "reder" og "skipets eier" lagt til FSJ. Med FSJ som militær luftfartsmyndighet vil man kunne få samme overordnede og helhetlige tilnærming til eventuelle felles problemstillinger i de ulike forsvarsgrenene.

Andre setning i første ledd er tatt fra luftfartsloven § 17-12 der det altså åpnes for at det kan defineres en militær luftfartsmyndighet som kan tre i stede for luftfartsmyndigheten slik den er definert i forskrift av 10. desember 1999 Forskrift om hvem som er luftfartsmyndighet etter luftfartsloven.

Andre ledd angir forskriftens virkeområde til å gjelde norske militær luftfart uavhengig av geografiske restriksjoner. Den gjelder også for utenlandske militære luftfartsaktører som opererer i norsk luftrom. Forskriften omfatter også bruk av militære ubemannede luftfartøyer (UAV).

Til § 2

I henhold til luftfartsloven § 17-3 skal det føres et militært luftfartøysregister. Bestemmelsen pålegger Forsvarsjefen å utarbeide regler for dette.

Til § 3

§ 17-3 krever at militære luftfartøy merkes i samsvar med de regler Kongen gir. Det er i denne sammenheng kun relevant med merking av norske fartøy. Denne paragraf utfyller dette med at militære fly skal merkes med rondell samt at praksisen med at de tre siste siffer i flyets serienummer males på haleror (tilsvarende). Det er folkerettslig sedvane at militære fly skal være merket slik at de skiller seg fra sivile luftfartøy.

Bestemmelser om rondellens utforming delegeres ikke til den militære luftfartsmyndighet.

Til § 4

Denne bestemmelsen delegerer fullmakten gitt Kongen etter luftfartsloven § 17-4 til Forsvarssjefen. I tillegg definerer bestemmelsen fartøysjefens ansvar. Gitt det militære hierarki, og at fartøysjefens ansvar er så sentralt i denne sammenheng, bør det slås fast i forskrifts form. Bestemmelsen er en kortversjon av reglene i luftfartsloven kapittel VI og slår fast at fartøysjefen er høyeste myndighet med hensyn til manøvrering og sikkerhet.

I henhold til § 6 i foreslåtte forskrift, jfr. luftfartsloven § 17-8 kan den militære luftfartsmyndighet bestemme at reglene i luftfartsloven kapittel VI om fartøysjefens ansvar også skal gjelde for militær luftfart. Også uttrykket i første setning; "tjenesten om bord," åpner for å fastsette nærmere regler om myndighet og forhold om bord i luftfartøyet.

Luftforsvaret operer med et system med sertifisering og autorisering av ulike personellkategorier. For enkelhets skyld er det ikke referert til det her, men bare slått fast at Forsvarssjefen *skal* fastsette krav til personellets skikkethet. I tillegg til besetningsmedlemmer på fly er det også satt krav til at det skal utferdiges bestemmelser for luftovervåknings- og luftstridspersonell som også har et vesentlig ansvar for flysikkerheten.

For andre kategorier opereres det kun med at det *kan* utgis regler.

I tredje ledd presiseres det at det kan utgis egne bestemmelser for flyging i spesielle militære øvingsområder, samt for eksempel minimums utstrekning av disse områdene.

Til § 5

For sivile flyplasser kreves konsesjon fra Samferdselsdepartementet, jfr. luftfartsloven § 7-5. Tilsvarende legges det her opp til at Forsvardepartementet kan gi konsesjon for (rent) militære flyplasser.

Andre ledd slår fast at landingsplasser og andre luftfartsanlegg som er i stadig militært bruk skal godkjennes av den militære luftfartsmyndigheten. Med andre luftfartsanlegg menes for eksempel Luftovervåkning og Luftstridsledelses sentra. Navigasjons- og radioanlegg er andre eksempler. Stadig militær bruk er anvendt i motsetning til sporadisk bruk i andre setning. Eksempler på stadig bruk er landingsplassen i Bodø og landingsplasser om bord på militære skip (kystvakt og i fremtiden fregatter). Eksempel på sporadisk bruk er typisk helikopterlandingsplasser både under feltforhold og andre tilsvarende plasser som brukes av og til i forbindelse med etterfylling av drivstoff og lasting av cargo. Den militære luftfartsmyndighet vil her måtte utvise et visst skjønn på hvilke installasjoner som vil tilhøre den ene og den andre kategorien.

Tredje ledd gir den militære luftfartsmyndighet myndighet til å utgi bestemmelser om operative forhold og tekniske krav til landingsplasser og andre luftfartsinstallasjoner. Disse kan være i stedet for eller i tillegg til sivile bestemmelser. Siden sivile bestemmelser på dette området (med hjemmel i luftfartsloven § 7-1) ikke automatisk gjelder for militær luftfart må den militære luftfartsmyndigheten eventuelt beslutte at en her vil bruke samme system som for eksempel for lufttrafikkregler med hjemmel i § 9-1, nemlig at de gjelder for militære luftfart om ikke annet er bestemt.

Tredje ledd gir også en fullmakt til å utgi bestemmelser for bakketjeneste i tilknytning til militær luftfart generelt.

Til § 6

Bestemmelsen delegerer fullmakten til å utgi regler på bestemte områder innen militær luftfart. I første ledd andre setning gjøres det klart, ut fra en fra det mer til det mindre-betraktning, at Forsvarssjefen kan fastsette tilleggs- og utfyllende bestemmelser på de områdene hvor han eller hun har myndighet til å unnta militær luftfart fra de sivile forskriftene.

Andre ledd viser til at bestemmelser som utgis med hjemmel i denne paragraf skal utgis som forskrift etter bestemmelsene i forvaltningsloven. Dette er presisert i forskriften fordi dagens Bestemmelser for militær luftfart (BML) ikke er utgitt som forskrift. Et viktigere poeng er at ved utgivelse av forskrifter påhviler det den militære luftfartsmyndighet spesielt å rådføre seg med Luftfartstilsynet. Dette fordi dette vil gjelde bestemmelser som er unntatt eller er tillegg til det sivile regelverket og det er således viktig at Luftfartstilsynet får uttale seg om hvilke konsekvenser en bestemmelse eventuelt vil ha for sivil luftfart.

Til § 7

Ingen nærmere kommentar.

Vedlegg

Utkast til

Forskrift om militær luftfartsmyndighet

Fastsatt av Kongen i statsråd (dato) med hjemmel i lov om luftfart av 11. juni 1993 nr. 101 §§ 17-12 og 17-13.

§ 1

Forsvarssjefen, eller den han eller hun bemyndiger, er militær luftfartsmyndighet i Norge. Den militære luftfartsmyndigheten skal tre i stedet for den sivile luftfartsmyndigheten på de områdene som omfattes av forskriften her.

Bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften her gjelder all luftfart med norske militære luftfartøy samt all militær luftfart i norsk territorium, herunder bruk av militære ubemannede luftfartøy (UAV).

§ 2

Forsvaret skal føre et militært luftfartøyregister.

Den militære luftfartsmyndighet skal utforme nærmere regler om vilkårene for og fremgangsmåten ved registrering.

§ 3

Militære luftfartøy skal være merket med en rondell. Rondellens utforming bestemmes av Kongen.

Hvert enkelt fartøy skal være identifiserbart ved at de tre siste siffer i serienummeret er merket på flyet. Den militære luftfartsmyndighet kan gi nærmere regler om merkingen.

§ 4

Den militære luftfartsmyndighet skal blant annet fastsette regler om:

- a. Krav til bemanning av militære luftfartøy og tjenesten ombord. Ved all militær flyging skal det beskikkes en fartøysjef. Fartøysjefen er høyeste myndighet ombord vedrørende fartøyet's manøvrering og sikkerhet. Fartøysjefen skal påse at fartøyet er luftdyktig og behørig utrustet, bemannet og lastet, og at flygingen forberedes og gjennomføres etter gjeldende bestemmelser.
- b. Krav til besetningsmedlemmer på militære luftfartøy.
- c. Krav til personell som utøver luftovervåkning og luftstridsledelse.
- d. Krav til militære luftfartøy for at de skal være luftdyktige.

Den militære luftfartsmyndighet kan fastsette regler om sertifisering av annet personell knyttet til militær luftfart.

Den militære luftfartsmyndighet kan gi regler om flyging i trenings- og øvingsområder, herunder krav til områdenes utforming og utstrekning.

§ 5

Anleggelse av permanente militære landingsplasser krever tillatelse fra Forsvarsdepartementet. Bestemmelsene i lov om luftfart av 11. juni 1993 nr. 101 § 7-5 gjelder så langt de passer.

Landingsplasser og andre luftfartsanlegg i stadig militær bruk skal godkjennes av den militære luftfartsmyndighet. Den militære luftfartsmyndighet skal fastsette minstekrav til landingsplasser og andre luftfartsanlegg som er i sporadisk militær bruk.

Den militære luftfartsmyndighet kan gi bestemmelser om tekniske og operative forhold på landingsplasser og andre luftfartsanlegg. Det samme gjelder for bakketjeneste. Bestemmelsene kan tre i stedet for eller i tillegg til bestemmelsene gitt i medhold av lov om luftfart av 11. juni 1993 nr. 101 del I Sivil luftfart.

§ 6

Myndighet gitt Kongen i lov om luftfart av 11. juni 1993 nr. 101 §§ 17-7 og 17-8 delegeres til den militære luftfartsmyndighet. Den militære luftfartsmyndighet kan fastsette bestemmelser i tillegg til og i stedet for forskrifter gitt med hjemmel i lov om luftfart av 11. juni 1993 nr. 101 §§ 7-3, 7-4 og 9-1.

Bestemmelser i medhold av denne paragrafs første ledd skal utformes i henhold til bestemmelser i lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967 kapittel VII, og den militære luftfartsmyndighet skal spesielt rådføre seg med Luftfartstilsynet før vedtak fattes.

§ 7

Forskriften trer i kraft straks.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 6. april 1962 nr. 05 om bestemmelser til gjennomføring av luftfartsloven.